

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 520 sahifa,
27-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Формирование здоровьесберегающей образовательной среды в начальной школе в условиях инклюзии.....	10
<i>Тургунова Нилуфар Абдусаломовна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tez va aniq hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	16
<i>Dehqonova Maxliyoxon Shuhratjon, Musinjonova Dildoraxon Mahmudjon</i>	
Научно-педагогический анализ методов математического моделирования: численные и аналитические подходы в обучении студентов	19
<i>Мусурмонова Маъмура Оман кизи, Жураева Феруза Бахтиёр кизи, Сарсенбаева Мархабо Шадибековна</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish texnologiyasi.....	26
<i>Turdimurodova Muazzam Muzaffarbek qizi</i>	
M. Tvenning "Tom Soyerning boshidan kechirganlari" romanida bolalar obrazining tasviri masalasi	29
<i>Sattarov Farrux Nuridinovich</i>	
Pedagogik dasturiy vositalar yordamida dars sifatini oshirish	35
<i>D. K. Ibadullayev</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	41
<i>Isabekova Dilafuz Shermirzayevna</i>	
Молодёжь Узбекистана в системе политических процессов.....	46
<i>Юсупова Элеонора Фердинандовна</i>	
Математика o'qitishda zamonaviy yondashuvlar: vaziyatli tahlil va amaliy samaradorlik	51
<i>Matyaqubova Nazira Hikmat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida rivojlantirishning metodik modeli.....	54
<i>Choriyev Olmosbek Baxriddin o'g'li</i>	
Fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL)	60
<i>M. D. Boynazarova</i>	
Оптимизация показателей сердечного цикла у спортсменов при хроническом физическом перенапряжении посредством фармакологической поддержки	63
<i>Нормуратов Абдулла Саппарович</i>	
Chidamlilikka yo'naltirilgan sport turlarida uglevod va energiya almashinuvini farmakologik korreksiyasi....	67
<i>Normuratov Abdulla Sapparovich</i>	
O'quvchilarga dutor ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari	70
<i>Sa'dullayev Og'abek Abdurashid o'g'li, Nazirullayeva Nodira Akmal qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida individual va jamoa mashg'ulotlarini tashkil etish mexanizmlari (cholg'u ijrochiligi misolida).....	74
<i>Omonova Charos Baxodir qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining o'quv-biluv faoliyatini motivatsiyalashda interfaol metodlardan foydalanish.....	79
<i>Saidova Zulfizar Norbobo qizi</i>	
O'qituvchining kognitiv egizagi (Digital Twin): sun'iy intellekt yordamida individual pedagogik uslubni modellashtirish.....	83
<i>Kuchkarova Feruza Qambaraliyevna</i>	
Abdusamad Boboxo'jayev rahbarligida tarix va arxeologiya institutining rivoji: 1964-yilgi arxiv hujjati misolida	91
<i>Abdullayev Botir Jabbor o'g'li</i>	
Maktab o'quvchilarining musiqiy idrokni shakllantirishning ijtimoiy va didaktik zarurati.....	93
<i>Abdumannan Maxammatov</i>	

“Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kalokagatiyani rivojlantirishning KAMOL modeli asosidagi pedagogik texnologiyasi”	97
<i>Abdurahmonova Dilorom Jovliyevna</i>	
Morphological Structure and Word Formation of Ecotourism Terminology: A Cross-Linguistic Analysis With Reference to the Uzbek Language.....	104
<i>Absamatova Charos</i>	
Fizika fanini o'tmda o'qitishda masalalar yechishning ilmiy-metodik ahamiyati	107
<i>Akmal Mustafoyev Isaqulovich, Munajat Mustafoyeva Oltibekovna</i>	
Kasbiy yo'naltirilgan ingliz tili darslarida metakognitiv strategiyalar asosida akademik nutqni rivojlantirish ..	111
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalarning mayda qo'l motorikasini rivojlantirish metodikasi	116
<i>Amanova Albina Dexqon qizi</i>	
Psychological Approaches in Teaching English in Preschool Education and their Effectiveness	120
<i>Berdiqulova Zamira Albertovna</i>	
The Role of Family, Education, and Community Systems in Shaping Individual Psychological Well-Being .	124
<i>Diibar Abdullayeva Ubaydullayevna, Iroda Panjiyeva Khayitovna</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	127
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	131
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirishda badiiy adabiyotning dolzarbligi	135
<i>Hasanova X. Z.</i>	
Gospital ta'lim sharoitida ona tili fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	139
<i>Hikmatov Bobobek Saydulloyevich</i>	
ASB bo'lgan bolalarda sensor buzilishlarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri	142
<i>Isaxanova Oybarchin Abduraxim qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyat samaradorligining pedagogik mexanizmlari	146
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna</i>	
David haykali ko'z bo'lagining qalamtasvirini bajarish usullari.....	149
<i>Mo'minov Baxtiyor Karamatovich</i>	
Ta'limda fanlararo integratsiyadan foydalanishning pedagogik va psixologik asoslari	154
<i>Oblakulova Nodira Abduvali qizi</i>	
Ellipslarni tasviriy san'at va muhandislik grafikasida yasash metodikasi.....	160
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Kommunikativ strategiyaning yuzaga kelish omillari	170
<i>Normaxmatova Feruza Ruziboyevna</i>	
Umumta'lim maktab musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammo va yechimlari	174
<i>O'rishboyeva Xumora O'rol qizi</i>	
Maktabda jismoniy tarbiya darslarida futbol elementlaridan foydalanib 10-11 yoshli bolalarda tezkor-kuch qobiliyatlarini rivojlantirish uslubiyati	177
<i>Qurbonbayeva Maftuna G'ayrat qizi</i>	
Maktabda darsdan tashqari futbol to'garaklarida o'quvchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish	182
<i>Ro'ziboyeva Fotima Quدرات qizi</i>	
Matn ustida ishlash samaradorligini baholash mezonlari	187
<i>Sadarova Nilufar</i>	
Neyroestetik stimurning yosh dinamikasidagi roli: kognitiv emotsional sferani qayta tashkil etish mexanizmlari.....	193
<i>Salaxidinova Xolida Xaliljonovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Kasbiy ta'limda o'quvchilarning psixologik va axloqiy sifatlari 198 <i>Salomov Abdurasul Axmadovich</i>
	Funksiyaning hosilasi yordamida o'sish va kamayish oraliqlarini aniqlash metodikasi 201 <i>Sherzad Eshjanovich Bekchanov, Shohida Sadullaeva Ziyadullaeva, Abdusalom A. Xudoyberdiev</i>
	Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda psixologik treninglarning nazariy va amaliy asoslari..... 205 <i>Sojida Safarova Saxadin qizi</i>
	Destruktiv xulq-atvor psixologik va pedagogik qarovsizlik oqibati sifatida..... 207 <i>Umirzoqova Shodiya Lutfullo qizi</i>
	Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish 210 <i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>
	Роль антиоксидантной системы в повышении работоспособности спортсменов 214 <i>Нурбаев Бахтиёр Шириневич</i>
	Shaxs irodaviy sohasini rivojlantirishning psixologik determinantlari..... 217 <i>To'ychiyeva Shoyista Jumabayevna</i>
	Ta'lim jarayonida va talabalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati 223 <i>X. Xalilova, N. Niyazova</i>
	Optimization of Periodontal Disease Treatment Tactics in Patients With Chronic Hepatitis C After Achieving a Sustained Virological Response 227 <i>Makhmudova Ugiloy Bakhtiyorovna</i>
	Pathogenetic and Clinical Rationale for the Prevention and Management of Periodontal Diseases in Workers Within Dust-Hazardous Environments 230 <i>Turumova Marjona Bakhodirovna</i>
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining boshqaruv faoliyati va kasbiy madaniyati 233 <i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Soloyeva Rayhonoy Ravshanbek qizi</i>
	Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida integratsiyalashgan ijodiy muhitni tashkil etishning ilmiy-metodologik asoslari 236 <i>Sultanov Xaytboy Eraliyevich</i>
	Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat orqali o'smirlarda huquqbuzarlik profilaktikasining pedagogik asoslari 241 <i>Umarov Qobiljon</i>
	Maktab o'quvchilari orasida kiberbulling profilaktikasi yo'llari 245 <i>Jannazarova Juldizxan Aliiyar qizi</i>
	Kimyo ta'limi jarayonida kreativ yondashuv asosida kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish 250 <i>Allaberdiyeva Zebinisobegim Ismoiljon qizi</i>
	Universality in Phraseological Units in English, Dutch and Uzbek 253 <i>Khaydarova Guzalkhon</i>
	Texnologik ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: universitet darajasida istiqbollor 256 <i>Musurmonova Ma'mura Oman qizi, Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna</i>
	Chet el va mahalliy tajribalarda muhandislik musobaqalari samaradorligi 261 <i>N. Nomozova, A. Muxamadiyev</i>
	Autizm spektri buzilishlarining klinik-pedagogik xususiyatlari va ularni korreksiyalashning ilmiy asoslari..... 267 <i>Polatova P. M., Polvonova Kishchan Ravshanovna</i>
	Tenglamalar ildizlarini aniqlashda vatarlar usuli va python dasturiy modeli 272 <i>Rizayeva Bahoroy Jahongir qizi</i>
	Algebra fanini o'rganishda talabning xatolarini tahlil qilish va ularni bartaraf etish usullari 277 <i>Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi, Norboyeva E'zoza O'tabek qizi, Oqbutayeva Sumbula Normuhammad qizi</i>
	Интегрированный подход как основа развития русской связной речи иноязычных студентов неязыковых специальностей 280 <i>Бозорова Хулкар Одинакуловна</i>

Оптимизация трудовых отношений в системе общего среднего образования на основе HR-менеджмента: эмпирический анализ.....	284
Турикова Лазокат Машрабовна	
Pedagoglarning huquqiy maqomi hamda global kompetensiyalar bilan bog'liq muammo va yechimlar.....	296
Javohir Baxtiyorovich Shukurov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida og'zaki nutqni rivojlantirishning kommunikativ yondashuv asoslari.....	305
Holikulova Feruza Xasanovna	
Talabalarda internet va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning agressiv xulq-atvorga ta'siri.....	309
Tosheva Sayyora Raxmonqulovna	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	314
Nurmatova Iroda Toxtasinovna, Qutlimuratova Dilnoza Oybek qizi	
O'quv materiallarini didaktik prinsiplar asosida bayon qilishning nazariy-amaliy asoslari.....	318
Turdiyeva Navruza Sheraliyevna	
Raqamli va globallashtirilgan muhitda maktabgacha yoshdagi bolalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini rivojlantirish.....	323
Avazova Xidoyat Zafar qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida badiiy asar tahlil qilish kompetensiyasini shakllantirish orqali o'quvchilar nutqini boyitish ("Bog'bon va nihol" rivoyati misolida).....	327
Normurodova Nigora Abdusattorovna, Abduxalilova Mohinur To'raqul qizi	
Qoraqalpog'iston cho'l yaylovlarning holatiga katta qumsichqonlar ta'sirini baholash.....	331
Adilbayeva Genjexan	
O'zbekiston zaminida uyg'onish - renessans hodisasining yuz berishi: shakllanishi, musulmon va insoniyat dunyosi taraqqiyotidagi o'rni.....	335
Choriyev Mirjalol Baxtiyor o'g'li	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining ekologik kompetentligini badiiy-loyihaviy faoliyat orqali rivojlantirish metodikasi.....	340
Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fonetik kompetensiyani rivojlantirish orqali orfoepik va orfoepik bilimlarni shakllantirish.....	344
Mamasidikova Naima Toxirjon qizi	
Talabalarining mustaqil o'qish va o'rganish kompetensiyalarini rivojlantirishning metakognitiv aspektlari.....	348
Mirsobitova Parvina Bahodir qizi	
Sun'iy intellekt vositasida talabalarining axloqiy-estetik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari..	351
Muminov Zokir Sharop o'g'li	
Ta'lim muhitining o'quvchilarning emotsional holatiga ta'siri.....	354
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li, Otaqurbonbova Nigina Rustam qizi	
STEAM yondashuvi asosida o'simliklar fiziologiyasi fanida o'quv mazmunini didaktik qayta tashkil etish xususiyatlari.....	358
Xolikulova Gulchehra Alimardon qizi	
Особенности развития эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста.....	363
Мирзаева Наргиза	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik asoslari.....	367
Abdanbekova Nilufar Rixsiyevna	
O'qituvchining pedagogik mahoratini takomillashtirish va uni rivojlantirish omillari.....	370
Ismailova Shaira Ferdausovna	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	373
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
Inkluziv ta'limda pedagoglarning mahorati va pedagogik innovatsiyalar.....	378
Raxmonova Gullola Shavkatovna	
The Impact of Collaborative Writing Activities on EFL University Students' Essay Writing Skills: A Classroom-Based Study.....	382
Shovkiewa Munisa Shonazar kizi	

ChatGPT va generativ AI vositalarining o'quv jarayonidagi didaktik imkoniyatlari.....	386
<i>Sotivoldiyev Shohruhmirzo Abdumalik o'g'li</i>	
O'qituvchi shaxsining pedagogik etikasi va kasbiy madaniyati.....	390
<i>Sultonova Nargiza Nigmatovna</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida talabalarning media savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	393
<i>Zaxiriddinova Shaxlo, Nurova Manzura, Murodova Fayoza</i>	
Talabalar matematik tafakkurini rivojlantirishda analizdan masalalar yechish strategiyalari	397
<i>Zaxiriddinova Shaxlo, Tuffiyeva Roziya, Ismatullayev Javohir</i>	
Роль социальной компетенции в процессе интенсивного когнитивного развития	402
<i>З. Ф. Азизова</i>	
Роль научного знания в повышении качества образования	406
<i>Сагатова Диёра Абдулазиз кизи</i>	
Методы использование информационных технологий в научном исследовании качества образования в ВУЗе.....	409
<i>Уразова Марина Батыровна, Туленова Карима Жандаровна, Генжебаева Кундуз Саламат кызи</i>	
Академический стресс и формирование механизма “самообвинения” у студентов.....	412
<i>Хошимова Дилорам Анваровна, Немаджанова Наргиза</i>	
OTM, mahalla va oilalarda barqaror ma'naviy-axloqiy muhitni takomillashtirish tizimi.....	416
<i>Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich, Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich</i>	
O'smirlar deviant xulq-atvori shakllanishida ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik bosh omil sifatida.....	421
<i>Olliberdiyeva Buoysha Baxromjon qizi, Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi</i>	
Oliy ta'limda tasviriy va amaliy san'at integratsiyasining zamonaviy pedagogik metodlari (Buxoro amaliy san'ati misolida).....	426
<i>Abdullayev Suxrob Sayfullayevich</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda steam yondashuvining roli	431
<i>Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li</i>	
Deviant xulq shakllanishining biopsixologik faktorlari.....	434
<i>Ro'ziqulova Sevinch Ubaydullo qizi, Tohirova Go'zal Davronbek qizi</i>	
Эмоциональная устойчивость как психологический фактор развития профессиональной компетентности будущих педагогов	437
<i>Рафиев Фарход Акилович</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari.....	440
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Bola nutqi buzilishlarining psixologik sabablari.....	444
<i>Xadicha Kamalova, Ziyodullo Elov</i>	
O'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish orqali tanqidiy fikrlash va mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirish	448
<i>Xolmatova Sabohat Ilhomovna</i>	
O'qish savodxonligi darslarida xalqaro baholash tadqiqoti topshiriqlaridan foydalanish	452
<i>Boychayeva Sharifa Saidkulovna</i>	
Формирование иноязычной коммуникативной компетенции с помощью задания “диктоглосс”	457
<i>Касымова Феруза Суннатовна</i>	
Ta'lim paradigmalarining evolyutsiyasi va zamonaviy tendensiyalari	462
<i>Abdug'aniyeva Shaxzoda Shuxrat qizi</i>	
O'qish savodxonligi darslarida badiiy va ilmiy-ommabop matnlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari	466
<i>Ostonova Madina Furqat qizi</i>	
Milliy cholg'u sozlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari	470
<i>Raimjonov Sunnatulla O'ktamovich</i>	
Forsayt pedagogikasi asosida talabalarning kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning amaliy jihatlari	474
<i>Dushaboyeva Dinara Bahrom qizi</i>	

Sun'iy intellekt yordamida individual o'qish yo'nalishini yaratish	478
<i>Irgasheva Madina Irgashovna</i>	
Ahmad al-Farg'oniyning hayot yo'li va ilm-fanga qo'shgan hissi	483
<i>Temirov Nabijon Solievich, Mo'sajonova Gulxumor Abduhalim qizi</i>	
Data-Driven yondashuv asosida o'quvchilarning jismoniy rivojlanishini monitoring qilish va prognozlash modeli	486
<i>Valiyev Jasurbek Saydullo o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim berishga tayyorlash mexanizmlari	490
<i>Axmedova Orzigul Tulqinovna</i>	
Mustaqil ish – ta'lim sifatini oshirish mezonidir	497
<i>Erkayev Elmira Temirovich</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida talabalarda kreativlikni rivojlantirishning psixologik shartlari	502
<i>Qobulov O'mirbek Azamat o'g'li</i>	
Kiberbullin onlyn tahdid va uning o'smir xulq-atvoriga ta'siri	508
<i>Saloxiddinova Xumora Mamamrayim qizi, Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi</i>	
Yosh voleybolchi qizlarning muvozanat saqlash qobiliyatini oshirish	513
<i>Saparboyeva Muhayyo Farhod qizi</i>	
Talabalarda kasbiy kreativ kompetensiyalarini shakllantirishni psixologik pedagogik jihatlari	516
<i>Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi, Sharipova Feruza Xo'jamurod qizi</i>	

MUSTAQIL ISH – TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MEZONIDIR

Erkayev Elmira Temirovich

Jamoat xavfsizligi universiteti dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi

Annotatsiya: Maqola talaba/kursantlar mustaqil ishini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari, chet til ta'limi sifatini oshirishda mustaqil ishning o'рни va ahamiyati, shuningdek, uning nazariy va amaliy jihatlarini tahliliga bag'ishlangan. Unda talaba/kursantlar mustaqil ishining mazmun-mohiyati, uni tashkil etishning asosiy xususiyatlari va bosqichlari yoritilgan.

Shuningdek, talaba/kursantlarda o'z-o'zini rivojlantirish, mustaqil va tanqidiy fikrlashni shakllantirishda chet tilida o'qishni o'rgatish metodikasiga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: mustaqil ish, ta'lim sifati, chet til ta'limi, tanqidiy fikrlash, matn o'qish, mustaqil fikrlash, mustaqil yondashuv.

Abstract: This article focuses on the specific features of organizing independent work for students/cadets, its role and importance in improving the quality of foreign language education, and the analysis of its theoretical and practical aspects. The paper describes the content and essence of independent work, as well as the main features and stages of its organization.

Particular attention is given to the methodology of teaching reading in a foreign language aimed at developing students'/cadets' self-development, independence, and critical thinking skills.

Key words: independent work, quality of education, foreign language learning, critical thinking, reading comprehension, independent thinking, independent approach.

Аннотация: Статья посвящена вопросам специфики организации самостоятельной работы студентов/курсантов, её роли и значения в повышении качества обучения иностранному языку, а также результатам анализа теоретических и практических аспектов самостоятельной работы. В работе раскрываются содержание и сущность самостоятельной работы студентов/курсантов, основные особенности и этапы её организации.

Особое внимание уделено методике обучения чтению на иностранном языке с целью формирования у студентов/курсантов навыков саморазвития, самостоятельности и критического мышления.

Ключевые слова: самостоятельная работа, качество обучения, обучение иностранному языку, критическое мышление, чтение текста, самостоятельное мышление, самостоятельный подход.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022-2026-yillarga mo'ljalangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi ^[1], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-avgustdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida" PF-5789-son ^[2], 2021-yil 19-maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 5117-sonli ^[3], 2017-yil 20-apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 2909-sonli ^[4], 2019-yil 28-iyun kunidagi PQ-4375-son "O'smirlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda O'zbekiston Respublikasi qurolli kuchlari va davlat xizmati uchun kadrlar zaxirasini tayyorlash tizimini takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi ^[5] va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 19-yanvardagi 34-son "Xorijiy tillarni o'rganishni takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi ^[6] qarorlarida shuningdek, mazkur sohaga tegishli bo'lgan boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda chet tilda ta'lim sifatini ta'minlashga doir belgilangan vazifalarni amalga oshirishda mazkur maqoladagi fikrlar muayyan darajada o'z ulushini qo'shadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Talabalar mustaqil ishini tashkil qilishning zamonaviy usullari (N.B. Abdullaeva), Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida (G.M.Musaxanova), O'zbekiston ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish va nazorat qilishga qaratilgan, ularning mustaqil fikrlashlarini shakllantirish usul va uslublarini ko'rsatib o'tishgan (O.A.Qo'ysinov, N.A.Muslimov, Sh.I.Yo'ldashev, D.R.Karimova, N.O.Jo'rayeva, G.M.Musaxanova, R.R.Xusainov, G.N.Ibragimova, N.Suyunov, S.A. Boltaboev).

MDH mamlakatlarida talabalar ilmiy faoliyati, mustaqil ta'limini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari tadqiq qilishgan (V.P.Bespalko, S.Ye. Kameneskiy, N.S.Purisheva, N.Ye.Vajeevskaya, P.I.Pidkasistiy, F.K. Savina, B.N. Guzanov, L.K. Naumova).

Olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlarida ta'lim oluvchilar tomonidan mustaqil ishni bajarishda ularning faoliyati tizimida ko'rsatilgan har bir elementlarning muvaffaqiyatli rejalashtirish, tashkillashtirish, monitoring va baholash zarur ekanligini asoslab berishgan (L.V.Golish va D.M.Fayzullaeva), ilmiy-pedagogik tadqiqot ishlarida, "Mustaqil ta'lim - oliy ta'lim tizimida ta'limning shunday bir shaklidirki, bunda talabalarning o'quv faoliyati pedagog tomonidan boshqarilib, topshiriqlar beriladi, maslahatlar uyushtiriladi va bajarilishi nazorat qilinadi" deb ta'kidlaydi (M.Barakayev).

Yaratilgan metodik qo'llanmada oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish va nazorat qilishga qaratilgan bo'lib, ularning mustaqil fikrlashlarini shakllantirish usul va uslublari ko'rsatilgan (L.Zaripov), Yana bir metodik qo'llanma oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish, baholash mezonlari hamda e'tibor qaratish lozim bo'lgan jihatlarni o'zida aks ettirgan. Shuningdek, yurtimizda mustaqil ta'limning ta'lim jarayonlaridagi holatini ob'ektiv o'rganish maqsadida professor-o'qituvchilar va talabalar o'rtasida so'rovnoma o'tkazilib, uning natijalari tizimli tahlil qilingan (L.Zaripov).

Mazkur uslubiy qo'llanmada Respublika bo'yicha 25 mingdan ortiq talaba va 1000 dan ortiq professor-o'qituvchilarning mustaqil ta'lim haqidagi fikrlari asosida tadqiqot natijalari keltirilgan. Shu bilan birga, ilg'or xorijiy tajriba o'rganilgan.

Amalga oshirilgan tadqiqot asosida uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan (S. Mamatkulov), Mustaqil ish talabalarning kasbiy-ijodiy faoliyatini rivojlantirish vositasidir ilmiy-tadqiqot ishi (I.V.Nazarova), O'quv rejasida belgilangan fanlardan dars jarayonida talabalarning mustaqil ishlarini bajarish bo'yicha o'quv-metodik qo'llanma (L.A. Kozub, Ye.F Sisoeva), mustaqil ishni tashkil etishning vazifa, talab, shart va formalariga bag'ishlangan ilmiy maqola (F.M. Zarubina).

Oliy ta'lim tizimida xorij tajribasi va ulardan foydalanish imkoniyatlari mavzusidagi ilmiy maqola (X.X.Rejapov), texnika oliy o'quv yurtlarida nemis tili materiali asosida o'quv-bilish jarayonida chet tilda strategik o'qishni o'rgatishga bag'ishlangan ilmiy-tadqiqot ishlari (Sisa Ye.A.), "xorijiy ta'lim tajribasi" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua (R.D.Xalmuxamedov), talaba va magistrantlarning mustaqil ishini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha yo'riqnoma (Jizzax davlat pedagogika instituti, 2021).

Ingliz tilini o'qitishda talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishning metodologik asoslariga bag'ishlangan ilmiy-tadqiqot ishi (Sh.Sh. Aripova), Yevropa ta'lim islohotlarida bilimni baholashning kredit tizimi ilmiy maqola (G.H.Boqieva N.Qambarov), Chet tildan mustaqil ishlarni tashkil etish muammolari mavzusidagi ilmiy maqola (K.Nabieva, R.Abidova).

Talabalarni mustaqil ta'limga yo'naltirish har qanday sohaning bo'lajak mutaxassislar uchun nihoyatda muhim bo'lib, u orqali uch xil maqsadga erishish mumkin: uzluksiz o'z-o'zini takomillashtirish (self improvement), uzluksiz mustaqil ta'lim (self study) va doimiy o'z-o'zini rivojlantirish (self development). (Bullock, S. M., & Christou, T. (2009). Exploring the radical middle between theory and practice: A collaborative self-study of beginning teacher educators. *Studying Teacher Education*, 5(1), - P. 75–88).

Mustaqil ta'limni tashkil qilish, auditoriyadan tashqari darslarni tashkil qilish va ularning talabalar tomonidan fanni o'zlashtirishdagi ahamiyati masalalari xorijiy olimlar tadqiqotlarida yoritilgan (J.A.Belz, S.L.Thorne, B.S.Bloom, P.Boyd, E.White, A.Szplit, T.Christou, U.Abraham, A.Kepser, C.Bahlmann, E.Breindl, P.Bimmel, H.D.Dr xler, K.Ende, M.K nig, G.Storch, J.M ller, B.D.M ller, D.Macaire, W.Hosch, G.Neuner, H.Hunfeld, U.Ramppillon, L.Rohrmann, S.Self, I.C.Schwerdfeger, R.Sch nbach, I.C.Schwerdfeger, C.Greenleaf, C.Cziko, L.Hutwitz, G.Westhoff, H.Wirbelauer, D.Wolff).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Talaba/kursantlar mustaqil ishlarini tashkil qilish masalalarini o'rganishda uzvuylik, mavjud ilmiy maqola va bajarilgan ilmiy-tadqiqot ishlarini nazariy va amaliy jihatlarni tahlilga tortish, umumlashtirilgan xulosa berish, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi omillarni aniqlashtirish va amaliyotga joriy etish kabi usullardan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Psixolingvistika, tilshunoslik va metodologiya kabi fanlarga asoslangan ayni paytdagi ilmiy munozaralar talabani ta'lim jarayonining asosiy ob'ektiga qo'yadi. Rusiyazon va xorijiy tadqiqotchilarning aksariyati (M.A. Ariyan, A.A. Bazikova, G.M. Burdenyuk, N.F. Koryakovtseva, E.N. Solovova, T.Yu. Tambovkina, T.Yu. Ternovyx, I.D. Trofimova, E.A. Tsyvkunova, P. Bimmel, L. Dickinson, W. Einsiedler, B. Kast, S. Neuer, U. Rampillion va boshqalar) fikricha, hozirgi vaqtda o'qituvchilar talabalarga ta'lim va kognitiv faoliyatda maslahat berishlarini va ularni rag'batlantirish lozimligini ta'kidlaydilar.

Talabalarining hayotiy qiziqishlari va shaxsiy motivatsiyalari ta'lim jarayonida katta ahamiyatga ega bo'lib, bu ta'lim va kognitiv faoliyatga tashqi tomondan aniqlab bo'lmaydigan sub'ektiv yondashuvni ilgari suradi. Pedagogik paradigmadagi bu o'zgarishlar ta'lim standartida aks etgan bo'lib, unda bitiruvchilar o'z-o'zini rivojlantirishga intilish, malaka va ko'nikmalarini oshirish, kuchli va zaif tomonlarini tanqidiy baholash va rivojlantirish shuningdek, ma'lumot olish, saqlash va qayta ishlashning asosiy usullari, texnikasi va vositalarini o'zlashtirish qobiliyatiga ega bo'lishlari kerakligi ta'kidlangan ^[13, 14].

Talabalarining mustaqil ta'lim va kognitiv faoliyat qobiliyatini rivojlantirish ayni vaqtda chet tillarni o'qitish metodologiyasining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning asosiy printsiplari butun o'quv jarayonini talabani shaxsiga qaratishdir. Ta'lim jarayonida mustaqil ishni rivojlantirish muammosi psixologik, pedagogik va metodologik fanlarda atroflicha o'rganilgan (S.I. Arxangelskiy, K.E. Bezukladnikov, L.V. Jarova, A.S. Lynda, G.V. Rogova, F.M. Rabinovich, T.E. Saxarova, R.G. Lemberg, P.I. Pidkasisty, Ya.G. Kirk, M.A. Tsybenko, P. Bimmel, L. Dickinson, W.Einsiedler, H. Holec, D. Littl, R.L. Oxford, U. Rampillion, W. Tunshoff).

Chet tilni o'rganish jarayonida talabani mustaqil o'rganish va kognitiv faoliyat bilan shug'ullanish qobiliyatini rivojlantirish nutq faoliyati ko'nikmalarini takomillashtirish orqali yuzaga keladi. Lisoniy ta'lim muassasida o'qish bu maqsad uchun eng mos nutq faoliyati turi bo'lib ko'rinadi, chunki chet tilda o'qish global ilmiy va ta'lim makonida taqdim etilgan mutaxassislik bo'yicha ilmiy va professional ma'lumotlarni qayta ishlash va fanlar doirasidagi grantlar va loyihalar sohasida materiallarni qidirish uchun asosiy manbani yaratadi.

Chet tilda o'qish tilni mustaqil o'rganish sohasida o'z taqdirini o'zi belgilash, o'z-o'zini anglash va o'zini rivojlantirishga yordam beradi va shu bilan zamonaviy mutaxassisning kelajakdagi professional va shaxsiy faoliyati sohalarida amaliy ahamiyat kasb etadi. Talabalarga chet tilda o'qishni o'rgatish samaradorligini oshirish yo'llarini izlash dolzarbdur, chunki zamonaviy chet tilni o'qitish usullari nuqtai nazaridan matn chet tilni o'qitish jarayonida asosiy o'quv materiali hisoblanadi.

Chet tilda o'qishni o'rgatish samaradorligini oshirishning ahamiyati bo'yicha yetakchi rusiyazon va xorijiy olimlar (N.V. Barishnikov, A.A. Zalevskeya, I.A. Zimniaya, N.R. Kornienko, N.N. Smetannikova, S.K. Folomkina, P. Bimmel, M.L. Brandi, S. Ehlers, G. Kärcher, D. Straus, G. Westhoff va boshqalar) tomonidan ko'plab tadqiqot ishlari olib borilganligini alohida ta'kidlash lozim. Ushbu muammoga bag'ishlangan yoki qisman ayrim masalalarga to'xtaladigan ilmiy tadqiqotlar salmog'i oshganligini kuzatish mumkin. Ba'zi misollarga murojaat qilamiz:

- L.P. Raskopina (2005) moslashuvchan, professional yo'naltirilgan chet tilda o'qishni o'rgatish usullarini tavsiya qiladi,
- xalqaro muhandislik talabalariga o'qishni o'rgatish metodologiyasi E.V. Pilevichning tadqiqotida keltirilgan (2006),
- Mixaylova (2008) tomonidan chet tildagi ilmiy va o'quv matnlarini o'qish jarayonida kognitiv strategiyalarni ishlab chiqish usullarini joriy etgan,
- S.V. Ivanov (2011) ijtimoiy va siyosiy fanlar mutaxassisligi talabalariga chet tilda diskursiv o'qishni o'rgatish metodologiyasini ishlab chiqqan,
- D.A. Xodyakov (2013) o'rta maktab o'quvchilarida chet tilda ko'z yugirtirib o'qish orqali ta'lim avtonomiyasini rivojlantirish metodologiyasini ilgari suradi.

Strategiyalardan foydalanish sharti bilan chet tilni o'qitish muammosi metodologiyada qisman yoritilgan.

- I.D. Trofimova lisoniy ta'lim muassasalari talabalarida avtonom o'qish strategiyalarini ishlab chiqish usullarini taklif qiladi,
- o'qishni o'rgatishga strategik yondashuvning ahamiyati N.N. Smetannikova va T.Yu. Ternovyx tomonidan asoslab berilgan.
- T.Yu. Ternovyx birinchi kurs talabalarida chet til matnlari bilan ishlaydigan avtonom o'rganish faoliyati strategiyalarini ishlab chiqish uchun tuzatish kursini tavsiya etadi.

Ushbu tadqiqotlar axborotni muvaffaqiyatli tushunish bilan bog'liq bir qator masalalarni ko'rib chiqishga o'z ulushini qo'shadi. Biroq, izlanishlar shuni ko'rsatadiki, lisoniy ta'lim muassasalarida strategiyalar yordamida chet tilda o'qishni o'rgatish, shuningdek, keyingi akademik va professional sohalarda o'zini rivojlantirish va o'z-o'zini o'qitishni qo'llab-quvvatlaydigan malaka oshirishni rivojlantirish muammosi ilmiy adabiyotlarda kam uchraydi. Lisoniy ta'lim muassasalarida chet tillarni o'qitish amaliyotida strategiyalar yordamida chet tilda o'qishni o'rgatish deyarli uchratish qiyin. Lisoniy ta'lim muassasalari talabalarida malakaga asoslangan strategiyalar yordamida chet tilda o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarur shart sifatida o'qish strategiyalaridan foydalanishning asoslari aniq emas. Lisoniy ta'lim muassasalari talabalarini uchun nafaqat chet tilda o'qish ko'nikmalarini rivojlantiradigan, balki malaka oshirishga xos bo'lgan fazilatlarini ham takomillashtiradigan chet til matnlari uchun aniq topshiriqlar tavsiya etilmaganligi amaliyotda uchraydi.

Zamonaviy falsafiy, psixologik, pedagogik fanlarning qoidalari, shuningdek, psixolingvistikada xorijiy til ta'limiga quyidagi yondashuvlarda o'z aksini topgan: kognitiv yondashuv (B.M. Velichkovskiy, E.S. Kubryakova, R.L. Solso, O.G. Polyakov va boshqalar), faollik yondashuvi (I.A. Zimniaya, A.N. Leontiev, A.A. Leontiev, S.L. Rubinsteyn va boshqalar), shaxsga yo'naltirilgan yondashuv (E.V. Bondarevskaya, E.N. Gusinskiy, G.V. Lavrentiev, I.A. Zimniaya, V.V. Serikov, Yu.I. Turchaninova, I.S. Yakimanskaya va boshqalar), shaxsni o'rganishga akmeologik yondashuv (B.G. Ananyev, A.A. Bodalev, Yu.A. Gagin, A.A. Derkach, N.V. Kuzmina, N.A. Rybnikov, G.I. Xozyainov va boshqalar), nutq faoliyati nazariyasi (L.S. Vygotskiy, I.A. Zimniaya, A.A. Leontev, S.L. Rubinsteyn va boshqalar).

Metodologiyaning psixologik asoslari (I.N. Vereshchagin, L.S. Vygotskiy, P.Ya. Galperin, I.A. Zimniaya, A.A. Leontiyev, A.K. Osnitskiy, G.V. Rogova, S.F. Shatilov), axborotni izlash, qayta ishlash va qo'llash strategiyasi va taktikasini o'rgatish (E.K. Gizerskaya, N.N. Smetannikova, T.Yu. Ternovix, I.D. Trofimova), unumli mustaqil faoliyatga o'rgatish metodikasi (S.I. Arxangelskiy, Yu.K. Babanskiy, K.E. Bezukladnikov, V.I. Vaganova, B.P. Esipov, I.Ya. Lerner, P.I. Pidkasiy), chet tilni avtonom o'rganish (K.M. Irisxanova, E.N. Solova, N.F. Koryakovtseva, T.Yu. Tambovkina, N.D. Galskova, T.Yu. Ternovix, T.K. Tsvetkova), o'qitish mazmuni va usullari (T.N. Astafurova, I.L. Bim, I.A. Zimnyaya, M.V. Lyaxovitskiy, E.I. Passov, E.N. Solova, N.V. Yazykova), o'qish kompetensiyasini shakllantirish (N.V. Baryshnikov, T.Yu. Ternovyx, I.D. Trofimova, S.K. Folomkina, N.F. Koryakovtseva, P. Bimmel, S. Ehlers, G.Kärcher, D. Straus, G. Westoff) kabi tadqiqotchilar ilmiy izlanishlarida o'z ifodasini topgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Talaba/kursantlar mustaqil ishini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari, chet tilda ta'lim sifatini oshirishda mustaqil ishning ulushi va ahamiyati, mustaqil ishning nazariy va amaliy jihatlarini tahliliy natijalari ta'lim jarayoniga bevosita tatbiq etildi.

Talaba/kursantlar mustaqil ishining mazmun-mohiyati, mustaqil ishni tashkil qilishning asosiy xususiyatlari, bosqichlari va chet til materialida o'qish turlarini o'rgatish xususida respublikamiz, rusiyzabon va xorijiy mamlakatlar ilmiy tadqiqotchilarining bergan tavsiyalari va metodik ko'rsatmalari maqolada qisqacha bayon etildi.

Shuningdek, talaba/kursantlarda o'z-o'zini rivojlantirish, mustaqil va tanqidiy fikrlashni o'rgatishda malaka va ko'nikmalarni shakllantirish, rivojlantirish va takomillashtirishda chet tilda matn o'qishni o'rgatish texnikasini amaliy jihatiga alohida ahamiyat qaratildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-avgust "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida" PF-5789-son Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-5117-sonli qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-aprel "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-2909-son qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-iyun "O'smirlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda O'zbekiston Respublikasi qurolli kuchlari va davlat xizmati uchun kadrlar zaxirasini tayyorlash tizimini takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-4375-son qarori.
6. Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 19-yanvardagi "Xorijiy tillarni o'rganishni takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gida 34-son qarori.
7. Abdullaeva N.B. Talabalar mustaqil ishini tashkil qilishning zamonaviy usullari // Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences (E)ISSN: 2181-1784 4 (3), March., 2024 SJIF 2024 = 7.404 / ASI Factor = 1.7. www.oriens.uz.

8. Barakaev M. va b. Mustaqil ta'limni tashkil etish metodikasi. O'quv - uslubiy qo'llanma. -T.: "Istiqlol nuri", 2017.
9. Golish L.V., Fayzullaeva D.M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish. - T.: TDIU, 2014.
10. Jalolov J.J. Chet til o'qitish metodikasi: Chet tillar oliy o'quv yurtlari (fakultetlari) talabalari uchun darslik. -T.: O'qituvchi, 2012. - 432 b.
11. Musaxanova G.M. Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 6, noyabr-dekabr, 2020. №6. -B. 222-228.
12. Наумова Л. К. Организация самостоятельной работы магистрантов: Дис. ... канд.пед.наук. - Санкт-Петербург, 2006. -169 с.
13. Усова А.В., Беликов В.А. Учись самостоятельно учиться. Учебное пособие для учащихся школы [Текст]. - Челябинск - Магнитогорск: Изд-во ЧГПУ, 2002. - 91с.
14. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: Учебно-методическое пособие [Текст]. - 2-е изд., испр. - М.: Высшая школа. 2005. - 225 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.